

دفترچه شماره ۱

آزمون شماره ۱۹

جمعه ۱۴۰۲/۰۲/۰۱

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه درستی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

سوالات آزمون

پایه دهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۸۵	مدت پاسخگویی: ۹۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۱	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه
۲	اقتصاد	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰ دقیقه
۳	علوم و فنون ادبی ۱	۱۵	۲۱	۳۵	۱۵ دقیقه
۴	زبان عربی (اختصاصی)	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه
۵	تاریخ ایران و جهان ۱	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰ دقیقه
۶	جغرافیای ایران	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰ دقیقه
۷	جامعه‌شناسی ۱	۱۰	۶۶	۷۵	۱۰ دقیقه
۸	منطق	۱۰	۷۶	۸۵	۱۰ دقیقه

ریاضیات

۱- اگر میانگین داده‌های زیر برابر با ۶ باشد، واریانس داده‌ها چقدر است؟

داده	۲	۴	۶	۸	۱۰
فراوانی	۵	۷	۱۰	a	۳

$$\frac{5}{9} (2)$$

$$\frac{25}{3} (1)$$

$$\frac{25}{9} (4)$$

$$\frac{5}{3} (3)$$

۲- ۸ داده آماری با میانگین ۱۰ و واریانس ۴ مفروض است. اگر دو داده ۷ و ۱۳ به آن‌ها اضافه شود، انحراف معیار داده‌های جدید چقدر است؟

$$\frac{1}{5} (4)$$

$$\sqrt{5} (3)$$

$$5 (2)$$

$$25 (1)$$

۳- مجموع ۱۵ داده آماری برابر با ۶۰ می‌باشد، اگر واریانس داده‌ها ۱/۲۱ باشد، چند درصد داده‌ها کوچک‌تر از ۲/۹ می‌باشند؟

$$84 (4)$$

$$68 (3)$$

$$50 (2)$$

$$16 (1)$$

۴- در داده‌های آماری زیر کدام شاخص‌ها برای معیار گرایش به مرکز و پراکندگی داده‌ها مناسب‌تر است؟

۸, ۱۱, ۱۷, ۳, ۱۰, ۱۴, ۷, ۷۵, ۱۳, ۱۰, ۱۳, ۱۰, ۹

$$15 (2) \text{ میانگین و } 16 = \text{واریانس}$$

$$Q_1 = 10 \text{ و } \sigma = 16 (1)$$

$$10 (4) \text{ مَد و } 5 = \text{دامنه میان چارکی}$$

$$IQR = 5 \text{ و } 10 = \text{میانۀ } (3)$$

۵- اگر همه داده‌های آماری با واریانس ۴ را دو برابر کرده و سپس دو واحد از آن‌ها کم کنیم، واریانس داده‌های حاصل کدام است؟

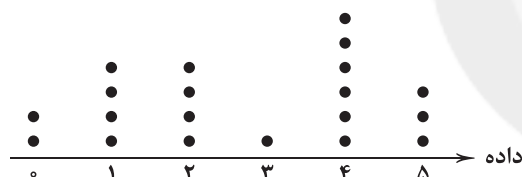
$$6 (4)$$

$$14 (3)$$

$$8 (2)$$

$$16 (1)$$

۶- میانگین داده‌های مربوط به نمودار نقطه‌ای زیر چقدر است؟

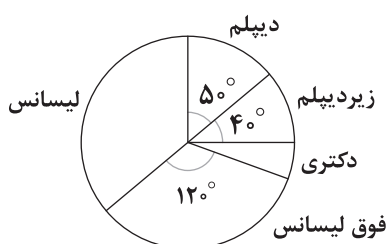
$$2/5 (1)$$

$$2/6 (2)$$

$$2/8 (3)$$

$$2/7 (4)$$

۷- با توجه به نمودار دایره‌ای زیر، مربوط به میزان تحصیلات کارمندان یک اداره، چند درصد کارمندان تحصیلات دانشگاهی دارند؟

$$80 (1)$$

$$70 (2)$$

$$75 (3)$$

$$85 (4)$$

۸- اگر داده‌های ۲۰, ۱۲, ۱۵, ۶, ۷, ۱۹, ۱۰, ۵, ۴, ۴, ۱۴, ۲, ۱۱, ۱۶ را به کمک نمودار جعبه‌ای نمایش دهیم، واریانس داده‌های داخل جعبه

کدام است؟

$$\frac{5}{\sqrt{3}} (4)$$

$$8 (3)$$

$$2\sqrt{2} (2)$$

$$\frac{23}{3} (1)$$

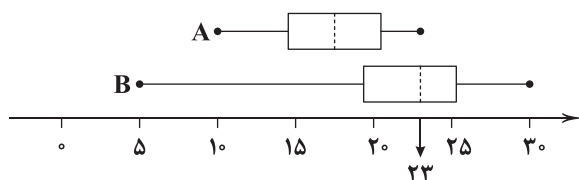
محل انجام محاسبات

۹- برای نمایش متغیرهای اسمی کدام نمودار مناسب تر است؟

- (۱) دایره‌ای (۲) میله‌ای (۳) بافت نگاشت (۴) هیستوگرام

۱۰- نمودارهای جعبه‌ای زیر مربوط به امتیازات کاری دو نفر A و B است. عملکرد کدام فرد بهتر است؟

A (۱)

B (۲)

(۳) هر دو برابر است.

(۴) نمی‌توان مشخص کرد.

۱۱- تولید کل جامعه‌ای به قیمت جاری در ۳ سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به ترتیب ۴۲۱۰، ۶۱۸۰ و ۸۴۴۰ می‌باشد. اگر سال ۱۳۹۹ را به عنوان سال

پایه در نظر بگیریم، تولید کل به قیمت ثابت به ترتیب ۴۲۱۰، ۵۷۴۰ و ۶۳۵۰ می‌شود. با توجه به اطلاعات مذکور، به ترتیب از راست به چپ:

(الف) افزایش قیمت در سال دوم و سوم (ب) افزایش تولید در سال سوم و دوم چقدر بوده است؟

(۱) الف: ۴۴۰ - ۲۰۹۰ ب: ۱۵۳۰ - ۲۱۴۰ (۲) الف: ۲۰۹۰ - ۴۴۰ ب: ۱۵۳۰ - ۲۱۴۰

(۳) الف: ۴۴۰ - ۲۰۹۰ ب: ۱۵۳۰ - ۲۱۴۰ (۴) الف: ۲۰۹۰ - ۴۴۰ ب: ۱۵۳۰ - ۲۱۴۰

۱۲- کدام گزینه در ارتباط با «الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی» نادرست است؟

(۱) این الگو باید با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد تا بتواند موفق شود.

(۲) این الگو با حرکتی کوتاه‌مدت می‌تواند در اسرع وقت مشکلات موجود را حل کند.

(۳) علی‌رغم استقرار نظام اسلامی در کشورمان، همچنان نهادهای سرمایه‌داری به دنبال انباشت ثروت در دست گروهی خاص هستند.

(۴) الگوی مذکور در پاسخ به کمی و کاستی‌های توسعه و رشد پدید آمده است و تلاش می‌کند تا از تحمیل الگوهای سایر کشورها جلوگیری کند.

۱۳- اگر تولیدات جامعه‌ای فرضی در یک سال، شامل ماشین‌آلات، مواد غذایی و پوشاک، مجموعاً ۱۴۵ میلیارد ریال بوده باشد، با توجه به

مندرجات جدول:

A	جمعیت کشور	۸۰ میلیون
B	خدمات	۱۰۸ میلیارد ریال
C	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۷۰ میلیارد ریال
D	ارزش تولید مردم کشور که مقیم خارج هستند.	۶۵ میلیارد ریال

(الف) تولید ناخالص داخلی چقدر است؟

(ب) تولید ناخالص داخلی سرانه در این جامعه کدام است؟

(۱) الف: ۳۸۵ ب: ۴۰۳۷/۵ (۲) الف: ۳۸۵ ب: ۴۸۱۲/۵ (۳) الف: ۳۲۳ ب: ۴۸۱۲/۵ (۴) الف: ۳۲۳ ب: ۴۰۳۷/۵

۱۴- کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟ (اطلاعات همگی مربوط به سال ۲۰۱۸ هستند.)

شاخص	امید به زندگی در بدو تولد	سال‌های تحصیلی مورد انتظار	میانگین سال‌های تحصیلی	درآمد ناخالص ملی سرانه
آلمان	(الف)	-	-	-
صربستان	-	(ب)	-	-
ایران	-	-	(ج)	-
سوئیس	-	-	-	(د)

(۱) الف: ۸۱/۲ ب: ۱۴/۸ ج: ۱۰/۰ د: ۵۹/۳۷۵ (۲) الف: ۷۹/۶ ب: ۱۱/۲ ج: ۰۹/۴ د: ۵۵/۶۶۰

(۳) الف: ۸۱/۲ ب: ۱۴/۸ ج: ۰۹/۴ د: ۵۵/۶۶۰ (۴) الف: ۷۹/۶ ب: ۱۱/۲ ج: ۱۰/۰ د: ۵۹/۳۷۵

۱۵- کدام عبارت‌ها در ارتباط با مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه درست است؟

- (الف) منابع درآمدی و میزان درآمد کسب‌شده را به صورت ماهیانه مشخص کنید.
(ب) تنها هزینه‌های متغیر را فهرست کنید و میزان ماهیانه آن‌ها را به دست آورید.
(ج) راه‌های درآمدی مختلف را با یک‌دیگر مقایسه کنید و آن مواردی که کم‌تر است را حذف کنید.
(د) سعی کنید مخارجی که ضروری نیستند را حذف کنید تا درآمد و هزینه‌هایتان برابر شوند.

(۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - د

۱۶- در جامعه‌ای توزیع درآمد به شکل زیر است. با توجه به اطلاعات مندرج، در صورتی که اختلاف دهک دهم و سوم ۱۳٪، دهک اول و

ششم ۱۰٪ و دهک چهارم و هشتم ۹٪ باشد؛ آن‌گاه به ترتیب سهم دهک سوم، ششم و هشتم کدام است؟

دهک	درصد سهم
اول	۲
دوم	۴
سوم	۹
چهارم	۶
پنجم	۹
ششم	۹
هفتم	۱۳
هشتم	۹
نهم	۱۶
دهم	۱۸

- (۱) پنج - یازده - چهارده
(۲) پنج - دوازده - پانزده
(۳) شش - یازده - پانزده
(۴) شش - چهارده - پانزده

۱۷- کدام گزینه پاسخ درست و کاملی به پرسش‌های زیر می‌دهد؟

(الف) در رابطه با حفظ پول می‌توان گفت:

- (ب) کدام‌یک شامل شاخص‌هایی است که به توسعه مربوط است ولی با رشد مرتبط نیست؟
(ج) کدام‌یک به علت غیرقانونی بودن، در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی‌شود؟

(۱) الف: مربوط به فعالیت‌هایی با هدف رشد پول است. ب: نابرابری‌های جنسیتی - نقصان منابع طبیعی - بهداشت عمومی ج: تلفن همراههایی که از گمرک عبور نمی‌کنند.

(۲) الف: شامل اضافه درآمد از خرج است. ب: درآمد سرانه - امید به زندگی - نرخ باروری ج: کالاهایی که از دستفروشان خریده می‌شود.

(۳) الف: مربوط به فعالیت‌هایی با هدف رشد پول است. ب: درآمد سرانه - امید به زندگی - نرخ باروری ج: کالاهایی که از دستفروشان خریده می‌شود.

(۴) الف: شامل اضافه درآمد از خرج است. ب: نابرابری‌های جنسیتی - نقصان منابع طبیعی - بهداشت عمومی ج: تلفن همراههایی که از گمرک عبور نمی‌کنند.

۱۸- فردی ماهیانه ۱۳,۷۵۰,۰۰۰ تومان درآمد دارد، اگر ۴۵٪ درآمد او اضافه بماند، میزان خمس پرداختی او چقدر است؟

(۱) ۷۴,۲۵۰,۰۰۰ (۲) ۶,۱۸۷,۵۰۰ (۳) ۱۴,۸۵۰,۰۰۰ (۴) ۱,۲۳۷,۵۰۰

۱۹- کدام گزینه به دو پرسش زیر پاسخ صحیحی می‌دهد؟

(الف) گاهی اقتصاددانان به جای اختلاف، شکاف را محاسبه می‌کنند.

(ب) کدام‌یک از نتایج خمس نیست؟

- (۱) الف: هزینه‌ای - درآمدی ب: گسترش عدالت اقتصادی
(۲) الف: درآمدی - هزینه‌ای ب: گسترش عدالت اقتصادی
(۳) الف: درآمدی - هزینه‌ای ب: افزایش ثروت افراد
(۴) الف: هزینه‌ای - درآمدی ب: افزایش ثروت افراد

۲۰- کدام گزینه به ترتیب، درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارت‌های زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) خمس تنها محدود به درآمد افراد است.

(ب) افزایش درآمد یک کشور به منزله ثروتمندتر شدن همه افراد نیست.

(ج) از آن جایی که واحد محاسبه هر کالا متفاوت است (کیلو، لیتر و ...) ارزش پولی آن‌ها (GDP) حساب می‌شود.

(د) رشد، صرفاً شامل شاخص‌های کمی نمی‌شود.

(۱) غ - ص - ص - غ (۲) غ - ص - غ - ص (۳) ص - غ - ص - غ (۴) ص - غ - غ - ص

علوم و فنون ادبی

۲۱- درباره «ویژگی‌های فکری» شعر فارسی که در سبک سده‌های پنجم و ششم عراقی دچار رکود یا رواج شده‌اند، کدام گزینه درست است؟

- (۱) حس دینی: رواج - هجو: رکود
(۲) مفاخره و خودستایی: رواج - وعظ و اندرز: رکود
(۳) وعظ و اندرز: رواج - شکایت و انتقاد اجتماعی: رکود
(۴) هجو: رواج - عشق زمینی در غزل: رکود

۲۲- «کشف الاسرار و عده‌الابرار» اثر کیست؟

- (۱) ابوالمعالی نصرالله منشی
(۲) ابوالفضل میبیدی
(۳) خواجه عبدالله انصاری
(۴) نظامی عروضی

۲۳- با توجه به نوع به کارگیری ردیف و قافیه در سبک سده‌های پنجم و ششم، کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) ناگهان پرده برانداخته‌ای یعنی چه؟!
(۲) مرا چشمی است خون‌افشان ز دست آن کمان ابرو
(۳) می‌فکن بر صف زندان نظری بهتر از این
(۴) مرا بسود و فرو ریخت هر چه دندان بود
(۱) مست از خانه برون تاخته‌ای یعنی چه؟!
(۲) جهان بس فتنه خواهد دید از آن چشم و از آن ابرو
(۳) بر در میکده می‌کن گذری بهتر از این
(۴) نبود دندان، لا بل چراغ تابان بود

۲۴- کدام رباعی از نظر مضمونی، به سبک شعر «سده‌های پنجم و ششم» نزدیک‌تر است؟

- (۱) آن بت که دلم به زلف چون شست گرفت
بس دل که کون به قهر در پای آورد
(۲) آن روز که کار وصل را ساز آید
از شه چو صفیر ارجعی روح شنید
(۳) چندان که مرا دلبر من رنجاند
یک دم زدن از پای فرو ننشیند
(۴) زلف تو به فتنه باز بیرون آمد
آرام دهش دو روز در زیر کلاه
(۱) عالم به خمار نرگس مست گرفت
زین تیشه که آن نگار بر دست گرفت
(۲) این مرغ ازین قفس به پرواز آید
پروازکنان به دست شه باز آید
(۳) گر هیچ کسی نداند ایزد داند
تا بر سر آب و آتشم نشاند
(۴) آن کار که داند که کجا انجامد
باشد که از این فتنه فرو آرامد

۲۵- درباره وضعیت غزل در نیمه دوم قرن ششم، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیبا علاقه نشان دادند.
(۲) انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل، کوشش زیادی کردند.
(۳) تحوّل که سنایی و انوری در غزل ایجاد کردند، زمینه‌ساز ظهور غزل‌سرایان بزرگ قرن هفتم شد.
(۴) در این دوره، مضامین اجتماعی به حوزه غزل راه پیدا کرد.

۲۶- «جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی» نماینده شعر کدام حوزه جغرافیایی ایران است؟

- (۱) شمال غرب و آذربایجان
(۲) جنوب شرق و سیستان
(۳) فارس و نواحی مرکزی
(۴) خراسان بزرگ و ماوراءالنهر

۲۷- کدام گزینه «ذوقافیتین» است؟

- (۱) شرح دشت دل‌گشای عشق را از ما می‌پرس
(۲) از آن می‌که آسایش دل دهد
(۳) میند دل به حیاتی که جاودانی نیست
(۴) مدّتی شد کز حدیث اهل دل گوشم تهی است
(۱) می‌شوی دیوانه، از دامان آن صحرا می‌پرس
(۲) خلاصی ز آلایش گل دهد
(۳) که زندگانی دهروزه زندگانی نیست
(۴) چون صدف زین گوهر شهوار آغوشم تهی است

۲۸- قافیه کدام بیت، طبق الگوی «مصوّت + صامت + صامت + حرف الحاقی» نیست؟

- (۱) روز که دل از مهر تو بدعهد گسستیم
(۲) دل به کل از خویشتن برداشتیم
(۳) جانها در اصل خود عیسی دمند
(۴) ظالم آن قومی که چشمان دوختند
- وز دام هوای تو بچسبیم و برسبیم
نیست زان دست این که ما پنداشتیم
یک زمان زخمند و گاهی مرهمند
زان سخنها عالمی را سوختند

۲۹- «قاعده ساخت قافیه» در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) بکن چندان که خواهی جور بر من
(۲) مقام امن و می بی غش و رفیق شفیق
(۳) حسن تو همیشه در فزون باد
(۴) ای همه هستی ز تو پیدا شده
- که دستت برنمی دارم ز دامن
گرت مدام میسر شود زهی توفیق
رویت همه ساله لاله گون باد
خاک ضعیف از تو توانا شده

۳۰- قافیه کدام بیت «معیوب» است؟

- (۱) از بهشت آورد یزدان بنندگان
(۲) گفت پیغمبر که حق فرموده است
(۳) یا محبت در درون شعله زند
(۴) هدیه های دوستان با همدگر
- تا نمادشان سفر پروردگان
من نگنجم هیچ در بالا و پست
زفت گردد وز اثر فارغ کند
نیست اندر دوستی الا صور

۳۱- قافیه کدام گزینه فاقد «حروف الحاقی» است؟

- (۱) گفت استناد احولی را کاندرا
(۲) گفت ای شه بر من عور گدای
(۳) کاندرا ایمان خلق عاشق تر شدند
(۴) چون سلیمان را سراپرده زدند
- زو برون آر از وثاق آن شیشه را
قول دشمن مشنو از بهر خدای
در فنای جسم صادق تر شدند
جمله مرغانش به خدمت آمدند

۳۲- در کدام یک از ابیات زیر، «ردیف» وجود ندارد؟

- (۱) دلارام در بـــــر، دلارام جـــــوی
(۲) کارم همه ناله و خروش است امشب
(۳) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را
(۴) گفت ای دیوانه ارباب عشق
- لب از تشنگی خشک بر طرف جوی
نی صبر پدید است و نه هوش است امشب
که سر به کوه و بیابان تو داده ای ما را
جرعه ای گیر از شراب ناب عشق

۳۳- قافیه کردن واژگان کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) تک - قاصدک
(۲) باد - فرهاد
(۳) لذیذ - عزیز
(۴) شمایل - دل

۳۴- در کدام بیت «قافیه درونی» وجود ندارد؟

- (۱) زین وانمودن ها برآ، زین نانمودن ها گرا
(۲) گزید از غنیمت ظرایف بسی
(۳) رازدار من تویی ای شمع یار من تویی
(۴) ای دلبر و مقصود ما ای قبله و معبود ما
- کان کس که داند کیمیا، پنهان کند ز اهل طلب
کز آن سان نبیند طرایف کسی
غم گسار من تویی، من آن تو، تو آن من
آتش زدی در عود ما، نظاره کن در دود ما

۳۵- کدام گزینه با عبارت «ای صمدی که از ادراک خلق جدایی و ای احدی که در ذات و صفات بی همتایی.» تناسب معنایی بیشتری دارد؟

- (۱) چون که بگشاید در روزی خدای
(۲) گر وصل دوست می طلبی، بدگمان مباش
(۳) هرچه در وصف تو گویند و کنند اندیشه
(۴) جراحت دل ریشم از این قیاس کنی
- دل گشاده دار تنگی کم نمای
شو خاک راه اهل خدا از سر یقین
آن همه دون حق توسست و تو برتر ز آنی
که هست صد دل بی غم برای من مجروح

زبان عربی (اختصاصی)

■ عَيْنِ الْأَصَحِّ وَالْأَدَقِّ فِي الْجَوَابِ لِلترجمة أو المفهوم أو المفردات أو الحوار (٤٢ - ٣٦):

- ۳۶- «كان لصديقي مرض جلديّ فذهب إلى المستشفى مع والدته فما وصف الطبيب له إلّا مرهماً لحسّاسيّة الجلد لكنّه ما التأم بعد أسبوعين!»:
- (۱) دوستم بیماری پوستی داشت، پس با مادرش به بیمارستان رفت و پزشک برایش جز یک پماد حساسیت پوست تجویز نکرد ولی او پس از دو هفته بهبودی نیافت!
 - (۲) همانا دوست من بیماری پوستی دارد، پس با پدرش به بیمارستان رفت و پزشک برایش جز یک پماد حساسیت پوست تجویز نکرد و او بعد از دو ماه بهبودی یافت!
 - (۳) دوستم بیماری چشمی داشت، پس با مادرش به درمانگاه رفت و پزشک جز یک پماد حساسیت چشم برایش تجویز نکرد ولی او بعد از دو هفته بهبودی یافت.
 - (۴) دوست من بیماری پوستی دارد، پس با پدرش به درمانگاه رفت و پزشک برایش یک پماد حساسیت پوست وصف کرد ولی او پس از یک هفته بهبودی نیافت!
- ۳۷- «كنت أسير في الحديقة فرأيت بغتة قطعاً يقترب بهدوء من الفراخ فهجمت عليه دجاجة!»: در باغ
- (۱) راه می‌رفتم، پس ناگاه گریه‌ای را دیدم که به تندی به جوجه نزدیک می‌شد، پس مرغ به آن هجوم آورد!
 - (۲) به راه افتادم، پس آفتاب‌پرستی را دیدم که به آرامی به جوجه‌ها نزدیک می‌شد، پس دو خروس به آن حمله کردند!
 - (۳) راه می‌رفتم، پس ناگهان گریه‌ای را دیدم که به آرامی به جوجه‌ها نزدیک می‌شد، پس دو مرغ به آن حمله کردند!
 - (۴) نشسته بودم، پس از مدتی آفتاب‌پرستی را دیدم که به سرعت به جوجه‌ها نزدیک شد، پس خروس به آن حمله کرد!
- ۳۸- «سبحر العمال آباراً هنا لاستخراج مادّة سوداء يُصنع منها المطّاط و السماد الكيماوي!»:
- (۱) کارگران در آن جا چاه‌هایی را برای استخراج ماده‌ای سیاه حفر می‌کنند که از آن کائوچو و کود شیمیایی را می‌سازند.
 - (۲) در این جا کارگرها چاه‌هایی برای بیرون آوردن ماده‌ای سیاه خواهند کند که از آن پلاستیک و کود شیمیایی ساخته می‌شود.
 - (۳) در آن جا کارگرها چاهی را برای استخراج ماده‌ای سیاه خواهند کند که از آن پلاستیک و حشره‌کش را می‌سازند.
 - (۴) کارگران در این جا چاهی برای استخراج ماده‌ای سبز حفر خواهند کرد که از آن کود و حشره‌کش ساخته می‌شود.
- ۳۹- عَيْنِ الْخَطَأِ:
- (۱) ستفحص الطيّبة أسنان ولدي الصغير! پزشک دندان‌های فرزند کوچکم را معاینه خواهد کرد!
 - (۲) الطّيّارون نزلاً من طائراتهم الحربيّة بفرح كثير! خلبانان با شادمانی فراوان از هواپیماهای جنگی خود پایین آمدند!
 - (۳) إتّصل بالشركة وأخبرها على وقوع الحادثة! با شرکت تماس بگیر و آن را از وقوع حادثه باخبر کن!
 - (۴) نُقل التّفط عبر الأنابيب أقلّ نفقة من نقله بالنقلات! جابه‌جایی نفت از طریق بندرها کم‌خطرتر از جابه‌جایی آن با لوله‌ها است!
- ۴۰- «يُعرف المجرمون بسيماهم»؛ ميّز الأبعد من المفهوم:
- (۱) دیدم از دور برافروخته سیمای تو را / خواندم از نرگس بیمار تو غم‌های تو را
 - (۲) ظلم کردن بر بلاگردان خود انصاف نیست / بی‌سبب بال مرا آن آتشین سیمای شکست
 - (۳) گر بگویم که مرا حال پریشانی نیست / رنگ رخسار خبر می‌دهد از سر درون
 - (۴) سیل اشکم گوهر راز آشکار می‌کند / آن‌چه پنهان کرده‌ام سیمای هویدا می‌کند
- ۴۱- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي تَوْضِيحِ الْكَلِمَات:
- (۱) الصيدليّة: مكان لبيع الفواكه.
 - (۲) المِحْرار: آلة للاطلاع على درجة حرارة الجسم و الجو.
 - (۳) البريد: إدارة لتسليم الرسائل و استلامها.
 - (۴) الصيانة: هي الحفاظ على الأشياء.
- ۴۲- عَيْنِ الْجَوَابِ الْمُنَاسِبِ لِهَذَا السُّؤَالِ: «لِمَنْ تَشْتَرِي هذه الأدوية؟»
- (۱) أشتريها لأصدقائي الذين استشهدوا في الحرب.
 - (۲) أشتريها لزملائي في القافلة.
 - (۳) إشتريّها لأبي المريضة.
 - (۴) لا، لا أشتريها.

■ عین المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية (۴۵ - ۴۳):

۴۳- عین الخطأ في إعراب الصفة أو المضاف إليه:

- (۱) واصل درساتك الجامعية بجهد كثير حتى تنجح.
(۲) جاءت تلميذتان نشيبتان عند المعلمتين و سألتا أسئلة.
(۳) يرى بعض السائحین ایران بلدأ ممتازاً لقضاء العطلات.
(۴) شاهدت إخواني المجذون في المكتبة و سلمت عليهم.

۴۴- مَبْرُ الفعل المجهول:

- (۱) أوصل دراستي لرفع المستوى العلمي في حياتي.
(۲) تُكرم البنت الصالحة والديها في كل الأحوال.
(۳) سيمنح الموظفون اللائقون جائزة ممتازة غداً.
(۴) لا يُعظم الجاهل أبداً من كان له عقل سليم.

۴۵- مَبْرُ الخطأ في صياغة المجهول:

- (۱) أزيّن نفسي بجمال الأعمال الحسنة: تُزيّن نفسي بجمال الأعمال الحسنة.
(۲) سيّرسل المدير الطلاب إلى المسابقات العلمية: سيّرسل الطلاب إلى المسابقات العلمية.
(۳) قد شجّع الإسلام المسلمين على كسب العلوم المختلفة: قد شجّع المسلمون على كسب العلوم المختلفة.
(۴) استخدّمنا ممرضين للمستشفى: استخدّمتم ممرضتين للمستشفى.

۴۶- وجود گروه‌های سه‌گانه آریایی بر پایه شغل و پیشه افراد در آغاز، معرف چه چیزی بود؟

- (۱) نوعی تقسیم کار و دسته‌بندی حرفه‌ای
(۲) شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنی واقعی آن
(۳) افزایش اختلافات طبقاتی میان طبقه حاکم و مردم
(۴) توسعه تشکیلات حکومتی و گسترش گروه‌های اجتماعی

۴۷- عبارتهای زیر به ترتیب، مربوط به کدام حکومت‌ها هستند؟

- (الف) گروه جدیدی به نام دبیران در این دوره به طبقه حاکم افزوده شدند.
(ب) در این دوره به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، گروه جنگجویان در جایگاه بالاتری قرار گرفت.
(ج) دوره فرمانروایی این حکومت سرآغاز شکل‌گیری نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی بود.

- (۱) ساسانیان - مادها - هخامنشیان
(۲) هخامنشیان - مادها - ساسانیان
(۳) مادها - ساسانیان - هخامنشیان
(۴) ساسانیان - هخامنشیان - مادها

۴۸- اقدامات جانشین قباد برای اصلاح امور اقتصادی و اجتماعی در پی کدام عامل صورت گرفت؟

- (۱) جنبش اجتماعی و اقتصادی مزدک
(۲) افزایش قدرت و نفوذ اشراف درجه دوم
(۳) اعتراض موبدان زرتشتی به نابرابری‌های اجتماعی
(۴) جلوگیری از رفتن به طبقه اجتماعی دیگر به منظور جلوگیری از فساد

۴۹- همه موارد زیر از عوامل روی آوردن اقوام و طایفه‌های صحراگرد و دامدار آریایی به یکجانشینی و کشاورزی پس از ورود به ایران هستند؛ به جز:

- (۱) تعالیم زرتشت
(۲) همزیستی با بومیان ایران
(۳) مهارت در روش‌ها و فنون کشاورزی
(۴) تماس با همسایگان خود در بین‌النهرین

۵۰- کدام موارد به ترتیب، درباره تجارت در دوران اشکانی و هخامنشی به درستی بیان شده‌اند؟

- (۱) تجارت رونق گذشته را نداشت - تجارت مانند گذشته، محدود و منحصر به اشیای تجملی و گران‌قیمت نبود.
(۲) از حجم مبادله کالاهای ارزان‌قیمت کاسته شد و در عوض اشیای تجملی، جای آن‌ها را گرفت - بخش قابل توجهی از کالاهای تجاری را اجناس مورد نیاز مردم مانند اثاث منزل تشکیل می‌داد.
(۳) داد و ستد به خصوص بازرگانی خارجی رونق اساسی گرفت - ایران در آن دوره به عنوان واسطه تجاری بزرگ، میان چین و هند از یک سو، و اروپا از سوی دیگر عمل می‌کرد.
(۴) یکی از عوامل رونق تجارت، گشایش جاده ابریشم بود - بنادر خلیج فارس و نیز بنادر سواحل شرقی دریای مدیترانه، از مراکز اصلی تجارت دریایی آن دوره محسوب می‌شدند.

۵۱- کدام گزینه دربارهٔ اوستا به درستی بیان شده است؟

- (۱) موبدان به نقل شفاهی آن رغبتی نداشتند، به همین دلیل اقدام به مکتوب کردن اوستای شفاهی کردند.
- (۲) در زمان اشکانیان به زبان پهلوی ترجمه شد و شرح و تفسیرهایی بر آن نوشته شد.
- (۳) نسخه‌ای از آن در زمان هخامنشیان توسط اسکندر از بین رفت.
- (۴) در قرن ۵م به خط و زبان اوستایی نگارش یافت.

۵۲- آیین بودایی در کدام دوره به ایران نفوذ کرد و مبلغان آن در کدام قسمت به تبلیغ اندیشهٔ بودایی پرداختند؟

- (۱) هخامنشی در نواحی شمال شرقی
- (۲) اشکانی در سرزمین‌های شرقی
- (۳) ساسانی در سراسر ایران
- (۴) سلوکی در مناطق غربی

۵۳- آتشکده‌های زیر به ترتیب در کدام مناطق ساخته شدند؟

(الف) آتشکدهٔ مخصوص کشاورزان	(ب) آتشکدهٔ مختص موبدان
(۱) آذربایجان - خراسان	(۲) فارس - آذربایجان
(۳) خراسان - آذربایجان	(۴) خراسان - فارس

۵۴- زبان‌های کهن ایرانی تا پایان کدام دوره رواج داشته‌اند؟

- (۱) اشکانیان
- (۲) ساسانی
- (۳) هخامنشیان
- (۴) مادها

۵۵- کدام گزینه به ترتیب، درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارت‌های زیر را دربارهٔ «زبان فارسی باستان» به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) زبان پهلوی ساسانی دنبالهٔ این زبان به حساب می‌آید.	(ب) پس از سقوط هخامنشیان در ایران متداول شد.
(ج) نیای زبان فارسی امروزی است.	(د) زبان قوم پارس بود.
(۱) ص - غ - غ - ص	(۲) ص - غ - ص - ص
(۳) غ - ص - غ - غ	(۴) غ - ص - ص - غ

۵۶- مهم‌ترین عوامل طبیعی اثرگذار در پیدایش و تغییر سکونتگاه‌ها کدام است؟

- (۱) آب، امنیت و میزان جمعیت
- (۲) نوع خاک، وضعیت ناهمواری‌ها و نوع فعالیت‌های اقتصادی
- (۳) میزان دسترسی به منابع طبیعی، جنگ و بیماری
- (۴) آب، خاک و شیب زمین

۵۷- چه تعداد از عبارت‌های زیر در مورد سکونتگاه‌های روستایی درست هستند؟

- (الف) با ساکن شدن انسان در یک مکان پدید آمدند.
- (ب) محلی است که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است.
- (ج) بیشتر ساکنان آن به کشاورزی اشتغال دارند.
- (د) غالباً در کنار رودها به وجود آمده‌اند.
- (ه) از نظر عرضهٔ خدمات بیمارستانی، فروشگاه و حمل‌ونقل عمومی نسبت به شهرها محدودترند.

(۱) ۵	(۲) ۴	(۳) ۲	(۴) ۳

۵۸- در شهرهای مانند شهر «سلماس» در آذربایجان غربی،:

- (۱) شعاعی - شهر دارای یک مرکز اصلی است.
- (۲) ستاره‌ای - خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از میدان اصلی شهر منشعب می‌شوند.
- (۳) شطرنجی - یک شبکهٔ مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.
- (۴) متمرکز - شهر حول محورهای ارتباطی شکل می‌گیرد.

۵۹- شناخت توان‌های محیطی به انسان کمک می‌کند.....

- (۱) که میزان دسترسی خود به منابع طبیعی را افزایش دهد.
- (۲) از مکان‌ها به طور صحیح و بهینه استفاده کند.
- (۳) تمامی ظرفیت‌های موجود برای بهره‌برداری از آن‌ها را به کار بگیرد.
- (۴) تمامی نیازهای خود را در داخل کشور تأمین کند.

۶۰- چه تعداد از گزاره‌های زیر درباره «اهمیت نقش کشاورزی در اقتصاد کشور» درست هستند؟

- خودکفایی
- ایجاد اشتغال
- بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی
- تأمین مواد غذایی سالم
- عامل افزایش ثروت در کشورها
- عامل توسعه اقتصادی کشور

(۱) ۴ (۲) ۵ (۳) ۶ (۴) ۳

۶۱- به ترتیب هر یک از گزاره‌های زیر متناسب با کدام بخش از فعالیت‌های کشاورزی هستند؟

(الف) کشت محصولات جالیزی و سبزیجات	(ب) کشت مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور
(ج) کشت انواع محصولات صنعتی	(د) کشت انواع میوه‌های گرمسیری
(۱) زراعت - باغداری - باغداری - باغداری	(۲) باغداری - زراعت - زراعت - زراعت
(۳) زراعت - زراعت - باغداری - باغداری	(۴) زراعت - باغداری - باغداری - زراعت

۶۲- به ترتیب، استفاده از کشت گلخانه‌ای در کدام یک از بخش‌های کشاورزی رایج شده است و از جمله مزایای آن چیست؟

(۱) زراعت - کاهش مصرف آب	(۲) باغداری - کنترل بهتر وضعیت کشت
(۳) باغداری - افزایش حجم صادرات	(۴) زراعت - تولید در طول سال و همه جا

۶۳- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، به کدام بخش از صنایع ماشینی اشاره دارند؟

(الف) یکی از شاخصه‌های توسعه یافتگی کشور	(ب) بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور
(ج) بخش زیادی از صادرات غیرنفتی را پوشش می‌دهد.	(د) در تولید انواع لاستیک، شوینده و پلاستیک کاربرد دارد.
(۱) خودروسازی - پتروشیمی - ماشین‌سازی - پتروشیمی	(۲) خودروسازی - نفت و گاز - فلزات اساسی - پتروشیمی
(۳) خودروسازی - نفت و گاز - پتروشیمی - پتروشیمی	(۴) ماشین‌سازی - پتروشیمی - خودروسازی - نفت و گاز

۶۴- کدام یک از عبارت‌های زیر در مورد تجارت و بازرگانی نادرست است؟

(الف) انسان از ابتدای خلقت تاکنون روش‌های تجاری متفاوتی را تجربه کرده است.	
(ب) تجارت یکی از راه‌های مهم تولید ثروت برای کشورهاست.	
(ج) در گذشته، انجام امور تجاری در مکان‌های مشخصی مانند بازار انجام می‌شد.	
(د) امروزه تجارت الکترونیک، بخش کوچکی از انتقال کالا و خدمات را بر عهده گرفته است.	
(ه) امکان خرید و فروش سریع از جمله مزایای استفاده از تجارت الکترونیک است.	
(۱) «د» (۲) «ه» (۳) «ب» (۴) همه موارد صحیح‌اند.	

۶۵- رسالت نهاد آموزش و پرورش به عنوان یکی از مهم‌ترین است.

- (۱) فعالیت‌های خدماتی - افزایش بازدهی اقتصادی کشور
- (۲) فعالیت‌های خدماتی - رشد و توسعه اقتصادی کشور
- (۳) نظام‌های اجتماعی هر جامعه - افزایش سطح آگاهی و نگرش افراد در جامعه
- (۴) نظام‌های اجتماعی هر جامعه - تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص در بخش‌های مختلف

۶۶- به ترتیب جهان غرب، با عبور از عقاید و ارزش‌های مسیحیت قرون وسطی و طی جنگ‌های صلیبی چه نوع تحولات هویتی پیدا کرد؟

- (۱) به عقاید و ارزش‌های دنیوی و سکولار روی آورد - به تناسب جهان‌شناسی خود، دانش‌های مختلف و عناصر عقلی جهان اسلام را اخذ کرد و در آن دخل و تصرف کرد.
- (۲) به عقاید و ارزش‌های سکولار و دنیوی روی آورد - پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی لایه‌های آن، بدون این‌که به جهان اسلام بیبوند، تحولات هویتی پیدا کرد.
- (۳) به عقاید و ارزش‌های یونان باستان و روم بازگشت - عقاید و ارزش‌های جهان اسلام را اخذ کرد و از عقاید و ارزش‌های مسیحیت قرون وسطی عبور کرد.
- (۴) به عقاید و ارزش‌های یونان باستان و روم بازگشت - در مسیر تحولات هویتی خود، ارزش‌ها و عقاید جهان اجتماعی یونان باستان را پذیرفت و به آن ملحق شد.

۶۷- کدام گزینه در ارتباط با تعامل جهان اسلام با جهان‌های اجتماعی دیگر به درستی بیان شده است؟

- (۱) در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکرد و تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را پذیرفت و در نتیجه زمینه داد و ستد با آن‌ها را فراهم آورد.
- (۲) در رویارویی با فرهنگ مصر و ایران، بدون آن‌که مبهوت و مقهور این دو فرهنگ شود، براساس نیازهای خود، بخش‌های بسیاری از این دو فرهنگ را اخذ و در آن‌ها دخل و تصرف کرد.
- (۳) در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود، در دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد.
- (۴) در رویارویی با فرهنگ مصر و ایران، ضمن پافشاری بر عقاید و ارزش‌های خود، تنها عناصر و ارزش‌های توحیدی این فرهنگ‌ها را پذیرفت و زمینه داد و ستد را فراهم آورد.

۶۸- کدام دسته از جهان‌های اجتماعی، مانع از آن می‌شوند که انسان‌ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند و کدام نوع از خودبیگانگی به آن‌ها مربوط می‌شود؟

- (۱) جهان‌های اجتماعی که براساس فطرت، شکل نگرفته‌اند و به خودباختگی فرهنگی و تاریخی دچار شده‌اند - از خودبیگانگی تاریخی
- (۲) جهان‌های اجتماعی که به اضطراب و تشویش گرفتار می‌شوند و هویت خود را از یاد می‌برند - از خودبیگانگی حقیقی
- (۳) جهان‌های اجتماعی که فرهنگ تاریخی خود را فراموش کردند و هویت خود را از یاد بردند - از خودبیگانگی تاریخی
- (۴) جهان‌های اجتماعی که از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند و براساس فطرت، شکل نگرفته‌اند - از خودبیگانگی فطری

۶۹- آثاری نظیر «غربزدگی» و «بازگشت به خویش» از کدام دهه و به چه منظوری شکل گرفته‌اند و کدام موضوع، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است؟

- (۱) از دهه پنجاه به بعد - در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذب ساخته‌شده آن - هویت فرهنگی جوامع اسلامی
- (۲) از دهه سی به بعد - در جهت رواج تصویر القایی شرق‌شناسان و تاریخ‌نگاران غربی از هویت جهان اسلام - هویت فرهنگی جوامع اسلامی
- (۳) از دهه سی به بعد - در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذب ساخته‌شده آن - حیات معنوی اسلام
- (۴) از دهه پنجاه به بعد - در جهت رواج تصویر القایی شرق‌شناسان و تاریخ‌نگاران غربی از هویت جهان اسلام - حیات معنوی اسلام

۷۰- به ترتیب قدمت سرزمین ایران، چقدر است و کدام عامل باعث شد که فارسی دری، به عنوان زبان دوم جهان اسلام مرزهای امپراتوری گورکانی و عثمانی را درنوردید و ایرانیان از چه زمانی، عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند؟

- (۱) حدود پنج هزار سال - مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام - پس از انقلاب اسلامی
- (۲) بیش از هفت هزار سال - مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام - پس از آشنایی با اسلام
- (۳) حدود هفت هزار سال - نقش ایرانیان در شکل‌گیری هویت سیاسی جهان اسلام - پس از انقلاب اسلامی
- (۴) بیش از پنج هزار سال - نقش ایرانیان در شکل‌گیری هویت سیاسی جهان اسلام - پس از آشنایی با اسلام

۷۱- به ترتیب جهان اسلام در برخورد با «جنگ‌های صلیبی» و «حملات مغول»، چه عملکردی داشت و برخورد جهان غرب در نخستین رویارویی‌ها با جهان اسلام چگونه بود و بازگشت به خویش‌نهاد الهی و توحیدی، به کدام مقطع در تاریخ ایران برمی‌گردد؟

(۱) به دفع مهاجمان پرداخت - مهاجمان را درون خود، هضم و جذب کرد - بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت - بازگشت ایران به اسلام

(۲) مهاجمان را درون خود، هضم و جذب کرد - به دفع مهاجمان پرداخت - سکولاریسم و دنیوی شدن را سرنوشت مشترک و حتمی جهان اسلام می‌دانست - بازگشت ایران به اسلام

(۳) به دفع مهاجمان پرداخت - مهاجمان را درون خود، هضم و جذب کرد - افق‌های جدیدی را به روی جهان اسلام، گشوده است - پس از آشنایی با اسلام

(۴) مهاجمان را درون خود، هضم و جذب کرد - به دفع مهاجمان پرداخت - تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است - پس از آشنایی با اسلام

۷۲- پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- براساس هستی‌شناسی توحیدی، اغلب ارزش‌های اجتماعی اسلامی، با آن‌که ناظر به مسائل اجتماعی دنیوی هستند، چه نوع تفسیر یا سیرتی دارند؟

- ارسطو، حاکمیت اکثریت را در صورتی‌که بر مدار خواسته‌های آنان باشد، چه می‌نامد؟

- قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید، به کدام مفهوم سیاسی اشاره دارد؟

- کدام مفهوم، در معنای عام خود، شامل هر نوع تدبیر و سازمان دادن قدرت است؟

(۱) سیرتی الهی و دنیوی - جمهوری - مشروعیت - قدرت اجتماعی

(۲) تفسیر دنیوی و سکولار - جمهوری - مقبولیت حقیقی - سیاست

(۳) تفسیری دینی و سکولار - دموکراسی - مشروعیت حقیقی - قدرت اجتماعی

(۴) سیرتی الهی و دینی - دموکراسی - مقبولیت - سیاست

۷۳- وقتی انسان برای رسیدن به اهداف و خواسته‌های خود، بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و کار ارادی آنان را به خدمت گیرد، پیدا می‌شود و قدرتی است که از طریق ابزارهای خشن، با زور و به طور آشکار، توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود و در گذشته، نبرد بین دولت‌ها صورت می‌گرفت و در جایی است که قدرت بدون اکراه و با رضایت باشد.

(۱) سیاست - تبعیت با کراهت - در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی - مشروعیت

(۲) قدرت اجتماعی - قدرت سخت - در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی - مقبولیت

(۳) سیاست - قدرت سخت - در قلمرو بین‌المللی و از طریق جهانگشایی - مشروعیت

(۴) قدرت اجتماعی - تبعیت با کراهت - در قلمرو بین‌المللی و از طریق جهانگشایی - مقبولیت

۷۴- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب با کدام مفاهیم ارتباط دارند؟

- مجموعه سازوکارهایی که برای اعمال سیاست‌های جهان اجتماعی وجود دارد.

- خواست و اراده کسانی است که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود.

- تنها راه به خدمت گرفتن فعالیت ارادی دیگران و این‌که فعالیت خود را مطابق میل و اراده ما انجام دهند.

- به شکل پنهان است و از طریق نفوذ فرهنگی و با کمک ابزارهایی مانند رسانه‌ها و نهادهای آموزشی اعمال می‌شود.

(۱) نظام سیاسی - مدار مقبولیت - جلب تبعیت فرد - قدرت نرم (۲) نظام اجتماعی - مدار مشروعیت - قدرت سخت - قدرت نرم

(۳) نظام سیاسی - مدار مشروعیت - جلب تبعیت فرد - نظام فرهنگی (۴) نظام اجتماعی - مدار مقبولیت - قدرت سخت - نظام فرهنگی

۷۵- به ترتیب اگر نظام سیاسی، از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی دور شود، چه پیمایی به دنبال دارد و کدام عامل، اقتدار نظام سیاسی را تأمین می‌کند و کدام یک از موارد زیر، ملاک تقسیم‌بندی نظام‌های سیاسی نیست؟

(۱) با استفاده از مدیریت سیاسی خود، سعی می‌کند به بسط و توسعه فرهنگ کمک کند - نظام فرهنگی - براساس روش تصمیم‌گیری

(۲) زمینه تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد - نظام اقتصادی - براساس کمیّت افراد تأثیرگذار

(۳) با استفاده از مدیریت سیاسی خود، سعی می‌کند به بسط و توسعه فرهنگ کمک کند - نظام اقتصادی - براساس دین‌مداری یا دنیامداری

(۴) زمینه تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد - نظام فرهنگی - براساس کیفیت افراد تأثیرگذار

۷۶- کدام گزینه درباره قیاس اقترانی درست است؟

- (۱) شرط لازم و کافی برای اعتبار یک قیاس اقترانی، وجود جزء مشترک یا حد وسط است.
- (۲) در قیاس اقترانی، موضوع و محمول، هر دو قرین موضوع و محمول دیگری هستند.
- (۳) در قیاس اقترانی، لزوماً اجزای نتیجه در میان موضوع و محمول مقدمات پخش شده است.
- (۴) قیاس اقترانی براساس جایگاه قرارگیری حد وسط در مقدمات، حداقل دارای چهار شکل است.

۷۷- شکل کدام قیاس به درستی مشخص شده است؟

- (۱) مقدمه اول: هر انسانی حیوان است - مقدمه دوم: هر حیوانی نیازمند اکسیژن است - نتیجه: هر انسانی نیازمند اکسیژن است. (شکل چهارم)
- (۲) مقدمه اول: هر انسانی ناطق است - مقدمه دوم: بعضی انسانها نقاش هستند - نتیجه: بعضی ناطقها نقاش هستند. (شکل دوم)
- (۳) مقدمه اول: هر حیوانی جاندار است - مقدمه دوم: هیچ رایانه‌ای جاندار نیست - نتیجه: هیچ حیوانی رایانه نیست. (شکل سوم)
- (۴) مقدمه اول: بعضی از حیوانات پرندهند - مقدمه دوم: همه پرندگان دارای بال هستند - نتیجه: بعضی از حیوانات، بالدار هستند. (شکل اول)

۷۸- کدام گزینه درباره قیاس اقترانی معتبر با نتیجهٔ موجه درست نیست؟

- (۱) ممکن نیست حداقل یکی از مقدمات این قیاس، سالبه باشد.
- (۲) علامت محمول هیچ‌یک از مقدمات این قیاس، مثبت نیست.
- (۳) ممکن است این قیاس، هر یک از چهار شکل قیاس اقترانی باشد.
- (۴) نتیجهٔ این قیاس اقترانی، ممکن است دارای سور جزئی یا کلی باشد.

۷۹- برای بررسی شرایط اعتبار کدام قیاس، نیازی به بررسی شرط سوم نیست؟

- (۱) مقدمه اول: هر الف ب است - مقدمه دوم: بعضی الف د است - نتیجه: بعضی ب د است.
- (۲) مقدمه اول: بعضی الف د نیست - مقدمه دوم: هر ج د است - نتیجه: بعضی الف ج نیست.
- (۳) مقدمه اول: هیچ الف د نیست - مقدمه دوم: بعضی د ج است - نتیجه: بعضی الف ج نیست.
- (۴) مقدمه اول: هر الف ب است - مقدمه دوم: هر ب ج است - نتیجه: هر الف ج است.

۸۰- مقدم در قضیهٔ شرطی متصل، جمله‌ای است که

- (۱) همواره پیش از تالی ذکر شود.
- (۲) به لحاظ معنایی مستلزم تالی است.
- (۳) همواره تابع جزء دوم یعنی تالی است.
- (۴) ابتدای آن، لفظ «اگر» یا «هرگاه» ذکر شود.

۸۱- کدام عبارت درست است؟

- (۱) در بیت «گرچه محروم اگر پر داشتی / تخم گنجشک از زمین برداشتی» یک قضیهٔ شرطی متصل وجود دارد که با تالی آغاز می‌شود.
- (۲) در بیت «این‌که مسکینست اگر قادر شود / بس خیانت‌ها کزو صادر شود» دو قضیهٔ شرطی متصل وجود دارد که با مقدم آغاز می‌شود.
- (۳) در بیت «مهره توان برد، مار اگر بگذارد / غنچه توان چید، خار اگر بگذارد» دو قضیهٔ شرطی متصل وجود دارد.
- (۴) در بیت «آن دو شاخ گاو اگر خر داشتی / یک شکم در آدمی نگذاشتی» دو قضیهٔ شرطی منفصل وجود دارد.

۸۲- کدام قضیه منفصل حقیقی است؟

- (۱) جسم یا رسانا است یا غیرفلز.
- (۲) این میوه یا سیب است یا زردآلو.
- (۳) یا ایران قهرمان می‌شود یا آمریکا.
- (۴) قضیه یا حملی است یا شرطی.

۸۳- با کدام دو مفهوم می‌توان یک قضیهٔ منفصل مانعة‌الرفع ساخت؟

- (۱) آب و بنزین
- (۲) پلنگ و یوزپلنگ
- (۳) خیر در دنیا و آخرت
- (۴) زوج و فرد

۸۴- کدام گزینه به تفاوت قیاس اقترانی و قیاس استثنایی اشاره می‌کند؟

- (۱) ممکن نیست اجزای مقدمات قیاس اقترانی، قضیه شرطی باشد اما هر دو مقدمه قیاس استثنایی، قضیه شرطی هستند.
- (۲) اجزای نتیجه در قیاس اقترانی در بین مقدمات پخش شده است اما در قیاس استثنایی، عیناً یا نقیضاً در یک مقدمه است.
- (۳) نتیجه قیاس اقترانی قطعی و ضروری است در حالی که قیاس استثنایی تنها در برخی حالات، نتیجه قطعی دارد.
- (۴) قیاس اقترانی دارای سه شرط برای اعتبار و یقینی بودن، است اما قیاس استثنایی در هر حالتی معتبر و یقینی است.

۸۵- نتیجه کدام قیاس استثنایی زیر معتبر می‌باشد؟

- (۱) اگر کسی مسلمان باشد، به یگانگی خداوند اعتقاد دارد؛ سارا مسلمان است، پس به یگانگی خداوند اعتقاد دارد.
- (۲) اگر کسی مسیحی باشد، به زنده بودن عیسی اعتقاد دارد، میخائیل، به زنده بودن عیسی اعتقاد دارد پس مسیحی است.
- (۳) اگر کسی شیعه دوازده امامی باشد، به امامان اعتقاد دارد، مایکل شیعه دوازده امامی نیست پس به امامان اعتقاد ندارد.
- (۴) اگر کسی به روی کعبه نماز بخواند، مسلمان است، محمدرضا به روی کعبه نماز نمی‌خواند، پس مسلمان نیست.

سایت کنکور

دفترچه شماره ۲

آزمون شماره ۱۹

جمعه ۱۴۰۲/۰۲/۰۱

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه دروس را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

پاسخ‌های تشریحی

پایه دهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۸۵	مدت پاسخگویی: ۹۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۱	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه
۲	اقتصاد	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰ دقیقه
۳	علوم و فنون ادبی ۱	۱۵	۲۱	۳۵	۱۵ دقیقه
۴	زبان عربی (اختصاصی)	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه
۵	تاریخ ایران و جهان ۱	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰ دقیقه
۶	جغرافیای ایران	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰ دقیقه
۷	جامعه‌شناسی ۱	۱۰	۶۶	۷۵	۱۰ دقیقه
۸	منطق	۱۰	۷۶	۸۵	۱۰ دقیقه

ریاضیات

$$\bar{x} = \frac{2(0) + 4(1) + 4(2) + 1(3) + 6(4) + 3(5)}{2 + 4 + 4 + 1 + 6 + 3} = \frac{0 + 4 + 8 + 3 + 24 + 15}{20} = \frac{54}{20} = \frac{27}{10} = 2.7$$

18° = فوق لیسانس + دکتری + زیردیپلم

$$\Rightarrow 18^\circ = 18^\circ - (12^\circ + 4^\circ) = 2^\circ$$

13° = لیسانس $\Rightarrow 18^\circ$ = لیسانس + 5° $\Rightarrow 18^\circ$ = لیسانس + دیپلم

دکتری + فوق لیسانس + لیسانس = تحصیلات دانشگاهی

$$= 13^\circ + 12^\circ + 2^\circ = 27^\circ$$

حال با یک نسبت تناسب داریم:

$$\frac{27^\circ}{36^\circ} \mid \frac{x}{10^\circ} \Rightarrow \frac{27^\circ \times 10^\circ}{36^\circ} = \frac{270^\circ}{36} = \frac{30^\circ}{4} = 7.5\%$$

داده‌ها را مرتب می‌کنیم:

$$\begin{array}{ccccccc} 2, & 4, & 4, & 5, & 6, & 7, & 10, \\ & \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & \\ & Q_1 & & Q_2 & & Q_3 & \end{array}$$

$$Q_2 = \frac{10+11}{2} = 10.5$$

جعبه داده‌های داخل جعبه: 6, 7, 10, 11, 12, 14

$$\bar{x} = \frac{6+7+10+11+12+14}{6} = \frac{60}{6} = 10$$

$$\sigma^2 = \frac{(6-10)^2 + (7-10)^2 + (10-10)^2 + (11-10)^2 + (12-10)^2 + (14-10)^2}{6}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{16+9+0+1+4+16}{6} = \frac{46}{6} = \frac{23}{3}$$

نمودار میله‌ای برای نمایش متغیرهای اسمی مناسب‌تر است.

$$\begin{cases} A \text{ دامنه تغییرات} = 23 - 10 = 13 \\ B \text{ دامنه تغییرات} = 30 - 5 = 25 \end{cases}$$

چون پراکندگی A کم‌تر است، عملکرد آن بهتر است.

اقتصاد

الف) برای پاسخ به این قسمت کافی است تا قیمت ثابت در

سال مذکور را از قیمت جاری همان سال کم کنیم:

$$6180 - 5740 = 440$$

$$8440 - 6350 = 2090$$

ب) برای این قسمت هم نیاز است تا قیمت سال پایه را از قیمت ثابت هر سال بکاهیم:

$$6350 - 4210 = 2140$$

$$5740 - 4210 = 1530$$

الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی آغازگر حرکتی مستمر و بلندمدت است برای دستیابی به الگویی متناسب با شرایط فرهنگی ما.

الف) ۴ ۱۳

(ماشین آلات، مواد غذایی و پوشاک) = تولید ناخالص داخلی سرانه

تولید خارجیان مقیم کشور + خدمات +

$$= 145 + 108 + 70 = 323$$

ب) حال باید این عدد (۳۲۳ میلیارد ریال) را بر جمعیت تقسیم کنیم تا سرانه این شاخص به دست بیاید:

$$\frac{323,000,000,000}{8,000,000} = 40,375$$

$$\bar{x} = \frac{5 \times 2 + 7 \times 4 + 10 \times 6 + a \times 8 + 3 \times 10}{5 + 7 + 10 + a + 3} = 6$$

$$\Rightarrow \frac{10 + 28 + 60 + 8a + 30}{25 + a} = 6 \Rightarrow 128 + 8a = 6(25 + a)$$

$$\Rightarrow 128 + 8a = 150 + 6a \Rightarrow 8a - 6a = 150 - 128$$

$$\Rightarrow 2a = 22 \Rightarrow a = 11$$

حال واریانس داده‌ها را می‌یابیم، چون $\bar{x} = 6$ داریم:

$$\sigma^2 = \frac{5(2-6)^2 + 7(4-6)^2 + 10(6-6)^2 + 11(8-6)^2 + 3(10-6)^2}{25+11}$$

$$= \frac{5 \times 16 + 7 \times 4 + 0 + 11 \times 4 + 3 \times 16}{36} = \frac{80 + 28 + 44 + 48}{36} = \frac{200}{36} = \frac{50}{9}$$

میانگین دو داده جدید $\frac{13+7}{2} = 10$ است، پس میانگین 10

داده باز هم برابر با 10 است و داریم:

$$\sigma_1^2 = 4 \Rightarrow \frac{(x_1 - 10)^2 + \dots + (x_n - 10)^2}{n} = 4$$

$$\Rightarrow (x_1 - 10)^2 + \dots + (x_n - 10)^2 = 32 \quad (*)$$

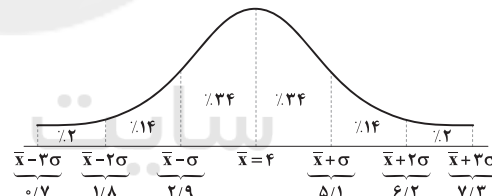
بنابراین:

$$\sigma_2^2 = \frac{(x_1 - 10)^2 + \dots + (x_n - 10)^2 + (7 - 10)^2 + (13 - 10)^2}{10}$$

$$(*) \quad \frac{32 + 9 + 9}{10} = \frac{50}{10} = 5 \Rightarrow \sigma_2 = \sqrt{5}$$

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد داده‌ها}} = \frac{60}{15} = 4$$

$$\sigma^2 = 1/21 \Rightarrow \sigma = \sqrt{1/21} = 1/11$$

بنابراین درصد داده‌های کوچک‌تر از $2/9$ برابر است با:

$$2\% + 14\% = 16\%$$

چون در بین داده‌ها، داده پرت وجود دارد پس بهترین معیار گرایش

به مرکز میانه است و بهترین معیار پراکندگی IQR یا دامنه میان چارکی است.

داده‌ها را مرتب می‌کنیم، ۱۳ داده داریم، بنابراین:

$$3, 7, 8, 9, 10, 10, 10, 11, 13, 13, 14, 17, 75$$

$$Q_1 = \frac{9+10}{2} = 9.5 \quad Q_2 = 10 \quad Q_3 = \frac{13+14}{2} = 13.5$$

$$\text{میانه} = Q_2 = 10$$

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 13.5 - 9.5 = 4$$

وقتی داده‌ها را دو برابر می‌کنیم، واریانس ۴ برابر می‌شود:

$$\sigma_2^2 = 4\sigma_1^2 = 4 \times 4 = 16$$

اما اضافه یا کم کردن عدد از داده‌ها تأثیری در واریانس ندارد.

علوم و فنون ادبی

۲۱ ۴ رواج هجو و هزل و «فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی»، دو ویژگی اصلی سبک سده‌های پنجم و ششم هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) رواج حسن دینی / رواج هجو و هزل در شعر
(۲) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی / فراوانی وعظ و اندرز
(۳) فراوانی وعظ و اندرز در شعر / رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی

۲۲ ۲ کشف‌الاسرار و عُدَّة‌الابرار: ابوالفضل میبیدی

۲۳ ۴ «به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر» یکی از ویژگی‌های ادبی سبک سده‌های پنجم و ششم است، اما در گزینه (۴) این ویژگی دیده نمی‌شود.

۲۴ ۲ با توجه به مضمون‌های عرفانی و آسمانی بودن معشوق، گزینه (۲) مناسب‌تر است و از جهتی معشوق در سایر گزینه‌ها زمینی است.

نکته: شاعر روح را مانند مرغی دانسته که به اصل خود یعنی خداوند باز می‌گردد.

۲۵ ۴ طرح موضوعات اجتماعی در غزل، در نیمه دوم قرن ششم مورد توجه نبوده است. موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیبا بود و انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.

۲۶ ۳ «جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی» نماینده شعر حوزه جغرافیایی فارس و نواحی مرکزی ایران در نیمه دوم قرن ششم است که اصطلاحاً «عراق عجم» نامیده می‌شد.

۲۷ ۲ از آن می‌که آسایش دل دهد

قافیه دوم قافیه اصلی رریف
خلاصی ز آسایش گل دهد
قافیه دوم قافیه اصلی رریف

۲۸ ۳ واژگان قافیه: دمند، مرهمند / حروف اصلی: «م» / حروف الحاقی: «ند» / الگوی ساخت: م + ص + حرف الحاقی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) واژگان قافیه: گسستیم، برستیم / حروف اصلی: «ست» / حروف الحاقی: «یم» / الگوی ساخت: م + ص + حرف الحاقی
(۲) واژگان قافیه: برداشتیم، پنداشتیم / حروف اصلی: «اشت» / حروف الحاقی: «یم» / الگوی ساخت: م + ص + حرف الحاقی
(۴) واژگان قافیه: دوختند، سوختند / حروف اصلی: «وخت» / حروف الحاقی: «ند» / الگوی ساخت: م + ص + حرف الحاقی

۲۹ ۴ ردیف: شده / واژگان قافیه: «پیدا» و «توانا» / حرف اصلی: مصوّت بلند «ا» / قاعده: (۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) ردیف: — / واژگان قافیه: «من» و «دامن» / حروف اصلی: «ن» / قاعده: (۲)
(۲) ردیف: — / واژگان قافیه: «شفیق» و «توفیق» / حروف اصلی: «یق» / قاعده: (۲)
(۳) ردیف: باد / واژگان قافیه: «فزون» و «لاله‌گون» / حروف اصلی: «ون» / قاعده: (۲)

شاخص	امید به	سال‌های	میانگین	درآمد ناخالص	رتبه
توسعه	زندگی در	تحصیلی	سال‌های	ملی سرانه	HDI
انسانی	بدو تولد	مورد انتظار	تحصیلی	(GNI)	
(HDI)	سال	سال	سال	دلار PPP	
رتبه‌بندی HDI	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۷
توسعه انسانی بسیار بالا	۰/۹۵۴	۸۲/۳	۱۸/۱	۱۲/۶	۶۸/۰۵۹
۱ نروژ	۰/۹۴۶	۸۳/۶	۱۶/۲	۱۳/۴	۵۹/۳۷۵
۲ سوئیس	۰/۹۴۲	۸۲/۱	۱۸/۸	۱۲/۵	۵۵/۶۶۰
۳ ایرلند	۰/۹۳۹	۸۱/۲	۱۷/۱	۱۴/۱	۴۶/۹۴۶
۴ آلمان	۰/۹۳۹	۸۴/۷	۱۶/۵	۱۲/۰	۶۰/۲۲۱
۵ هنگ‌کنگ چین					

شاخص	امید به	سال‌های	میانگین	درآمد	رتبه
توسعه	زندگی در	تحصیلی	سال‌های	ناخالص	HDI
انسانی	در بدو	مورد	تحصیلی	ملی سرانه	
(HDI)	تولد	انتظار	سال	دلار PPP	
رتبه‌بندی HDI	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۷
توسعه انسانی بالا	۰/۷۹۹	۷۵/۸	۱۴/۸	۱۱/۲	۱۵/۲۱۸
۶۳ صربستان	۰/۷۹۹	۷۳/۴	۱۳/۰	۱۱/۰	۲۸/۴۹۷
۶۳ ترینیداد و توباگو	۰/۷۹۷	۷۶/۵	۱۴/۷	۱۰/۰	۱۸/۱۶۶
۶۵ ایران	۰/۷۹۶	۷۴/۹	۱۵/۰	۰۹/۴	۲۲/۷۲۴
۶۶ جزیره موریس					

۱۵ ۴ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

(ب) هزینه‌های متغیر و ثابت با هم باید فهرست شوند.

(ج) نیازی به حذف راه‌های درآمدی نیست، تنها تمرکز بیشتر بر راه‌های پردرآمدتر کافی است.

۱۶ ۲ $18 - x = 13 \Rightarrow 18 - 13 = 5$ دهک سوم

$y - 2 = 10 \Rightarrow y = 2 + 10 = 12$ دهک ششم

$z - 6 = 9 \Rightarrow z = 9 + 6 = 15$ دهک هشتم

۱۷ ۱ الف حفظ پول مربوط به نگهداری و افزایش مقدار آن است.

(ب) شاخص‌هایی مثل نابرابری‌های جنسیتی، نقصان منابع طبیعی و بهداشت عمومی مربوط به توسعه هستند و به رشد ربطی ندارند.

درآمد سرانه مربوط به رشد و توسعه است.

(ج) کالاهای غیرقانونی مثل آن‌هایی که به صورت قاچاق وارد می‌شود، در تولید ناخالص داخلی حساب نمی‌شود.

۱۸ ۳ $13,75,000 \times 45\% = 6,187,500$

تبدیل به سالیانه

$6,187,500 \times 12 \times 20\% = 14,85,000$ خمس پرداختی

نکته: خمس در پایان سال محاسبه می‌شود.

۱۹ ۳ الف) در مواقعی که محاسبه درآمد مردم ممکن نیست،

اقتصاددانان به جای شکاف درآمدی، شکاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند که در این حالت هزینه، نماینده درآمد خانوار است.

(ب) خمس موجب توزیع مجدد ثروت در جامعه است نه افزایش ثروت افراد.

۲۰ ۱ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) خمس نه تنها درآمد افراد بلکه کالاهای بدون استفاده را هم دربر می‌گیرد.

(د) رشد، تنها شاخص‌های کمی را دربر می‌گیرد.

زبان عربی (اختصاصی)

■ درست‌ترین و دقیق‌ترین جواب را برای ترجمه یا مفهوم یا واژگان یا گفت‌وگو مشخص کن (۳۶ - ۴۲):

۳۶ ۱ ترجمه کلمات مهم: کان لـ: داشت؛ «کان» فعل ماضی است. [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

مرض جلدی: بیماری پوستی [رد گزینه (۳)]
المستشفى: بیمارستان [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]

والدة: مادر [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
ما وصف: تجویز نکرد؛ فعل ماضی منفی است. [رد گزینه (۴)]

إلا: جز [رد گزینه (۴)]
لكنه: ولی او [رد گزینه (۲)]

ما التأم: بهبودی نیافت؛ فعل ماضی منفی است. [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]
أسبوعين: دو هفته؛ اسم مثنی است. [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

۳۷ ۳ ترجمه کلمات مهم: کُنت أسيّر: راه می‌رفتم، به راه می‌افزادم؛ ترکیب «کان + فعل مضارع» به صورت «ماضی استمراری» ترجمه می‌شود. [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

بغته: ناگهان [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
قطاً: گریه‌ای [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

بهدهوء: به آرامی [رد گزینه‌های (۱) و (۴)]
الفراخ: جوجه‌ها؛ جمع است. [رد گزینه (۱)]

دجاجتان: دو مرغ؛ اسم مثنی است. [رد سایر گزینه‌ها]

۳۸ ۲ ترجمه کلمات مهم: شحفر: حفر خواهند کرد، خواهند کُند؛ فعل مستقبل است. [رد گزینه (۱)]

آباراً: چاه‌هایی؛ جمع است. [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]
هنا: (در) این‌جا [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]

سوداء: سیاه [رد گزینه (۴)]
يُصنّع: ساخته می‌شود؛ فعل مضارع مجهول است. [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]

المطاط: پلاستیک، کاتوچو [رد گزینه (۴)]

السماذ الكيمياوي: کود شیمیایی [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]

۳۹ ۴ ترجمه کلمات مهم: الأنايب: لوله‌ها / أَقْلَ نفقة: کم هزینه‌تر / الناقلات: نفتکش‌ها

ترجمه عبارت: «جابه‌جایی نفت از طریق لوله‌ها کم هزینه‌تر از جابه‌جایی آن با نفتکش‌هاست.»

۴۰ ۲ ترجمه عبارت سؤال: «مجرمان از چهره‌شان شناخته می‌شوند.» مفهوم: «مجرمان و گناهکاران را به راحتی می‌توان از رنگ پریده چهره آن‌ها و نیز اعمال و رفتار مشکوکشان شناخت.» این مفهوم ارتباطی به مفهوم گزینه (۲) ندارد.

۴۱ ۱ ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) داروخانه: جایی برای فروش میوه‌هاست.
- (۲) دماسنج: ابزاری برای آگاهی از درجه حرارت بدن و هواست.
- (۳) پُست: اداره‌ای برای ارسال و دریافت نامه‌هاست.
- (۴) نگهداری: همان محافظت از چیزهاست.

۳۰ ۱ واژگان قافیه: «بندگان» و «پروردگان» / حروف اصلی: «تَد و تَرَد»

قافیه این بیت به دلیل یکسان نبودن صامت نادرست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) واژگان قافیه: «است» و «پست» / حروف اصلی: «تست» / حروف الحاقی: — / قاعده: (۲)

(۳) واژگان قافیه: «زند» و «کند» / حروف اصلی: «ن / ن / ن» / حروف الحاقی: «د / د» / قاعده: (۲)

(۴) واژگان قافیه: «همدگر» و «صُور» / حروف اصلی: «ر» / حروف الحاقی: — / قاعده: (۲)

۳۱ ۱ ردیف: — / واژگان قافیه: «ا» و «را» / حروف الحاقی: — / حرف اصلی: «آ» / قاعده: (۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) ردیف: — / واژگان قافیه: «گدای» و «خدای» / حرف الحاقی: «ی» / حرف اصلی: «ا» / قاعده: (۱)

(۳) ردیف: شدند / واژگان قافیه: «عاشق‌تر» و «صادق‌تر» / حروف الحاقی: «تر» / حروف اصلی: «ق» / قاعده: (۲)

(۴) ردیف: — / واژگان قافیه: «زدند» و «آمدند» / حروف الحاقی: «تَد ند» / حروف اصلی: «د» / قاعده: (۲)

۳۲ ۱ اگر دو واژه از نظر ظاهر یکسان، اما از نظر معنی متفاوت باشند، نمی‌توانند به عنوان ردیف، در یک بیت، مورد استفاده قرار بگیرند. در چنین حالتی، واژه‌ها دارای «جناس تام» هستند و نقش قافیه را ایفا می‌کنند؛ بنابراین، در گزینه (۱)، واژه‌های «جوی» و «جوی» قافیه بیت محسوب می‌شوند؛ جوی در مصراع اول، بن مضارع از مصدر «جُستَن» و در مصراع دوم به معنی «جویبار»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) ردیف: است امشب / واژگان قافیه: «خروش» و «هوش»

(۳) ردیف: را / واژگان قافیه: «رِنا» و «ما»

(۴) ردیف: عشق / واژگان قافیه: «ارباب» و «ناب»

۳۳ ۳ در قافیه‌ها باید شکل نوشتاری حروف قافیه یکسان باشد. واژه‌های «عزیز و لذیذ» از نظر آوایی هم‌قافیه هستند، اما چون شکل نوشتاری آن‌ها متفاوت است، قافیه کردن آن‌ها درست نیست.

۳۴ ۲ بیت گزینه (۲) ذوقافیتی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) زین وانمودن‌ها برآ، زین نانمودن‌ها گرا / کان کس که داند کیمیا، پنهان کند ز اهل طلب

(۳) رازدار من تویی ای شمع یار من تویی / غم‌گسار من تویی، من آن تو، تو آن من

(۴) ای دلبر و مقصود ما ای قبله و معبود ما / آتش زدی در عود ما، نظاره کن در دود ما

۳۵ ۳ مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه (۳): عجز انسان از درک و وصف خداوند

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) روزی‌رسانی خداوند

(۲) ضرورت مطیع بودن در برابر مراد در سیر و سلوک

(۴) دل‌خراش بودن اندوه شاعر

۴۲ ۲ ترجمه عبارت سؤال: «این داروها را برای چه کسی می‌خری؟»

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

(۱) آن‌ها را برای دوستانم که در جنگ شهید شدند، می‌خرم. (از نظر معنا نادرست است.)

(۲) آن‌ها را برای همکارانم در کاروان می‌خرم. (صحیح است.)

(۳) آن‌ها را برای مادر بیمارم خریدم. (چون فعل ماضی آمده است، نادرست است.)

(۴) نه؛ آن‌ها را نمی‌خرم. (کاملاً نامربوط!)

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سؤالات زیر مشخص کن (۴۵ - ۴۳):

۴۳ ۴ المجدون ← المجدین (صفت و منصوب به یاء به تبعیت از إخوان (مفعول و منصوب))

۴۴ ۳ «سُمِّمْتُ» (داده خواهد شد) فعل مستقبل مجهول است.

در سایر گزینه‌ها به ترتیب، «أَوَّصِلُ» (ادامه می‌دهم)، «تُكْرِمُ» (اکرام می‌کند)، و «لَا يُعْظِمُ» (بزرگ نمی‌دارد) فعل معلوم هستند.

۴۵ ۴ مَمْرُضَتَيْنِ ← مَمْرُضَتَانِ (نایب فاعل و مرفوع به الف (اسم مثنی))

تاریخ

۴۶ ۱ در این تقسیم‌بندی، افراد جامعه به سه گروه روحانیان، جنگجویان و کشاورزان و شبانان تقسیم شده بودند.

وجود گروه‌های سه‌گانه آریایی در آغاز، معرف نوعی تقسیم‌کار و دسته‌بندی حرفه‌ای بوده و هیچ گروه بر گروه دیگر، برتری و امتیاز خاصی نداشته است.

۴۷ ۴ الف) در دوره ساسانیان، گروه جدیدی به نام دبیران به طبقه حاکم افزوده شد.

ب) در دوره هخامنشیان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، گروه جنگجویان نسبت به دو گروه دیگر، در جایگاه بالاتری قرار گرفت.

ج) دوره کوتاه فرمانروایی مادها را باید سرآغاز ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن دانست.

۴۸ ۱ در زمان پادشاهی قباد، جنبش بزرگی علیه نابرابری‌ها و تبعیض‌های اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک پدید آمد. این جنبش، پایه‌های نظام طبقاتی ساسانی را به شدت لرزاند. از این‌رو، خسروانشیروان، پسر و جانشین قباد، برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی، اقداماتی انجام داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) افزایش قدرت و نفوذ اشراف درجه دوم نتیجه این اصلاحات بود.

(۳) در دوران ساسانیان، موبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند.

(۴) در دوران ساسانیان، موبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند و چنین وانمود می‌کردند که این تفاوت‌ها و تمایزها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه‌ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه می‌شود.

۴۹ ۳ اقوام و طایفه‌های صحراگرد و دامدار آریایی هنگام ورود به ایران، اطلاع چندانی از روش‌ها و فنون کشاورزی و صنعت نداشتند. آنان در نتیجه تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین‌النهرین، کم‌کم با شیوه زندگی روستایی و شهری آشنا شدند و به یکجانشینی و کشاورزی روی آوردند. آموزه‌های زرتشت با تشویق مردم به کشت و کار، تأثیر به‌سزایی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبنانی به زندگی مبتنی بر کشاورزی داشت.

۵۰ ۴ بررسی گزینه‌ها:

(۱) سلوکی - هخامنشی

(۳) اشکانی - اشکانی

(۲) سلوکی - هخامنشی

(۴) اشکانی - هخامنشی

۵۱ ۳ نسخه‌ای از اوستا که در زمان هخامنشیان بر پوست گاو نوشته شده بود، بر اثر آتش‌سوزی تخت جمشید به دست اسکندر مقدونی از بین رفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در گرفتن مباحثات اعتقادی میان پیروان ادیان مختلف، موجب شد موبدان برای این‌که در مقام بحث و جدل، سند و مدرک در اختیار داشته باشند، اقدام به مکتوب کردن اوستای شفاهی کنند؛ هر چند هم‌چنان به نقل شفاهی آن رغبت بیشتری داشتند.

(۲) در زمان ساسانیان به زبان پهلوی ترجمه شد و شرح و تفسیرهایی بر آن نوشته شد.

(۴) در قرن ۴م و در زمان شاپور دوم ساسانی به خط و زبان اوستایی نگارش یافت.

۵۲ ۲ آیین بودایی از آیین‌هایی بود که در دوره اشکانیان به ایران نفوذ کرد و مبلغان بودایی در سرزمین‌های شرقی حکومت اشکانی به تبلیغ اندیشه و آموزه‌های بودا می‌پرداختند.

۵۳ ۴ سه آتشکده آذربایجان مهر در خراسان، مخصوص کشاورزان، آذرگشنسپ در آذربایجان، ویژه شاهان و آذرغرنج در فارس، خاص موبدان، بزرگ‌تر و شکوهمندتر از دیگر آتشکده‌ها بودند.

۵۴ ۳ زبان‌شناسان مراحل تغییر و تحول زبان‌های ایرانی را از آغاز تاکنون به سه دوره زبان‌های کهن، میانه و نو تقسیم کرده‌اند. زبان‌های کهن ایرانی از قدیمی‌ترین زمان تا پایان هخامنشیان در مناطق مختلف فلات ایران رواج داشته‌اند.

بررسی عبارت نادرست:

ب) فارسی باستان، نبای زبان فارسی امروزی و زبان قوم پارس بوده و در دوره هخامنشی به آن سخن می‌گفته‌اند.

جغرافیا

۵۶ ۴ عوامل اثرگذار مانند آب، خاک، شیب زمین و ... نه تنها در پیدایش سکونتگاه‌ها، بلکه در تغییرات به وجود آمده در آن‌ها نیز نقش دارند.

۵۷ ۱ همه موارد گفته‌شده، صحیح هستند.

۵۸ ۳ شکل شهر سلماس، شطرنجی است. در این شهرها، یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.

۵۹ ۲ شناخت توان‌های محیطی به انسان می‌کند تا از مکان‌ها به طور صحیح و بهینه استفاده کند و در بخش‌های مختلف اقتصادی به خوبی عمل نماید.

۶۰ ۱ بخش کشاورزی به دلیل ایفای نقش حیاتی در تأمین مواد غذایی سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال و بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب و خاک، در اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی دارد.

۶۱ ۴ زراعت - کشت محصولات جالیزی، سبزیجات، نباتات علوفه‌ای و محصولات صنعتی
باغداری - کشت انواع گوناگون میوه‌های سردسیری، گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و کشت مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور

۷۱ ۱ جهان اسلام، طی سده‌های مختلف یا مانند آن‌چه در جنگ‌های صلیبی گذشت، به دفع مهاجمان پرداخت یا مانند آن‌چه در حمله مغول رخ داد، مهاجمان را درون خود، هضم و جذب کرد. قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی‌ها، بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت. بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد، نبود؛ بلکه بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی بود.

۷۲ ۴ براساس هستی‌شناسی توحیدی، اغلب این ارزش‌ها، با آن‌که ناظر به مسائل اجتماعی دنیوی هستند، تفسیری دنیوی و سکولار ندارند، بلکه سیرتی الهی و دینی دارند. ارسطو، حاکمیت اکثریت را در صورتی‌که بر مدار خواسته‌های آنان باشد، دموکراسی می‌نامد. قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید، دارای مقبولیت است.

سیاست در معنای عام خود، شامل هر نوع تدبیر و سازمان دادن قدرت است. **۷۳ ۲** قدرت اجتماعی، هنگامی پیدا می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و اراده و کار ارادی آنان را به خدمت گیرد. قدرت سخت، قدرتی است که از طریق ابزارهای خشن، با زور و به طور آشکار، توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود. در گذشته، نبرد بین دولت‌ها در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی صورت می‌گرفت و رسانه‌ها خبر آن را منتشر می‌کردند. مقبولیت در جایی است که قدرت بدون اکراه و بلکه با رضایت باشد.

۷۴ ۱ مجموعه سازوکارهایی که برای اعمال سیاست‌های جهان اجتماعی وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می‌دهد. مدار مقبولیت، خواست و اراده کسانی است که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود. اگر از فردی بخواهیم فعالیت ارادی خود را مطابق اراده و میل ما انجام دهد، مثلاً از او بخواهیم با پای خودش راه برود، تنها راه، جلب تبعیت اوست. قدرت نرم به شکل پنهان و از طریق نفوذ فرهنگی، با کمک ابزارهایی مانند رسانه‌ها و نهادهای آموزشی اعمال می‌شود.

۷۵ ۴ اگر نظام سیاسی از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی دور شود، زمینه تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد. اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را تأمین می‌کند. ملاک‌های تقسیم‌بندی نظام‌های سیاسی: ۱- براساس کمیت افراد تأثیرگذار، ۲- براساس روش تصمیم‌گیری، ۳- براساس دین‌مداری یا دنیامداری ملاک «براساس کیفیت افراد تأثیرگذار» جزء ملاک‌های مذکور نیست.

منطق

۷۶ ۳ در قیاس اقترانی، اجزای نتیجه (موضوع و محمول آن) در میان موضوع و محمول مقدمات پخش شده است. به عبارت دیگر، همواره موضوع نتیجه در مقدمه اول و محمول نتیجه، در مقدمه دوم حضور دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) وجود حد وسط برای ایجاد و اعتبار قیاس اقترانی، لازم است اما کافی نیست. (۲) در قیاس اقترانی، لازم است موضوع یا محمول، یکی (نه هر دو) قرین موضوع یا محمول دیگری باشد. (۴) قیاس اقترانی، کلاً چهار شکل دارد و اگر بگوییم حداقل چهار شکل دارد، به این معناست که می‌توان شکل پنجمی برای این قیاس تصور کرد.

۶۲ ۲ استفاده از کشت گلخانه‌ای، یکی از روش‌هایی است که بین باغداران ایرانی رایج شده است؛ زیرا مزایای فراوانی دارد؛ از جمله: ۱- کاهش مصرف آب ۲- تولید در طول سال و همه‌جا ۳- کنترل بهتر وضعیت کشت

۶۳ ۲ بررسی عبارت‌ها:

(الف) صنعت خودروسازی یکی از شاخصه‌های توسعه‌یافتگی کشور است. (ب) صنعت نفت و گاز و پس از آن پتروشیمی، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور به شمار می‌رود. (ج) صنایع مربوط به فلزات اساسی بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را پوشش می‌دهد. (د) صنایع پتروشیمی در تولید انواع لاستیک، پلاستیک، شوینده، چسب، کود، رنگ و ... کاربرد دارد.

۶۴ ۱ بررسی عبارت نادرست:

(د) امروزه تجارت الکترونیک بخش وسیعی از انتقال کالا و خدمات را بر عهده گرفته است.

۶۵ ۳ نهاد آموزش و پرورش از مهم‌ترین نظام‌های اجتماعی هر جامعه محسوب می‌شود. رسالت این نهاد، افزایش سطح آگاهی و نگرش افراد در جامعه است.

جامعه‌شناسی

۶۶ ۲ جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی لایه‌های آن، بدون این‌که به جهان اسلام بپیوندد، تحولات هویتی پیدا کرد.

جهان غرب با عبور از ارزش‌ها و عقاید مسیحیت قرون وسطی، به عقاید و ارزش‌های دنیوی و سکولار روی آورد و هویت جدیدی پیدا کرد.

۶۷ ۳ جهان اسلام در سده‌های نخستین رویارویی با جهان‌های اجتماعی دیگر، با حفظ هویت فرهنگی خود به تعامل با آن‌ها پرداخت. جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود در دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد و عناصر مشرکانه و اساطیری آن‌ها را نپذیرفت.

۶۸ ۴ جهان‌های اجتماعی که براساس فطرت انسان شکل گرفته‌اند و از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند، مانع از آن می‌شوند که انسان‌ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند. چنین جهانی، دچار از خودبیگانگی فطری (حقیقی) می‌شود.

۶۹ ۳ متفکران ایرانی از دهه سی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری با عناوینی نظیر غریب‌دگی و بازگشت به خویشتن، پدید آوردند. حیات معنوی اسلام، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب نیز گسترده است.

۷۰ ۲ ایران، سرزمینی است که بیش از هفت هزار سال قدمت دارد. زبان فارسی دری (از دیرباز به عنوان زبان سیاسی دربار ایران)، به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند.

۷۷ ۴

با توجه به این که هر قیاس از دو مقدمه تشکیل شده و حد وسط هم در هر مقدمه می تواند دو جا را اشغال کند، قیاس اقترانی چهار شکل دارد.

شکل ۱: حد وسط در مقدمه اول، محمول و در مقدمه دوم، موضوع است.

شکل ۲: حد وسط در مقدمه اول، محمول و در مقدمه دوم، محمول است.

شکل ۳: حد وسط در مقدمه اول، موضوع و در مقدمه دوم، موضوع است.

شکل ۴: حد وسط در مقدمه اول، موضوع و در مقدمه دوم، محمول است.

بررسی گزینه ها:

- (۱) حد وسط در مقدمه اول، محمول و در مقدمه دوم در جایگاه موضوع قرار دارد؛ پس قیاس اقترانی شکل اول است.
- (۲) حد وسط در هر دو مقدمه، در جایگاه موضوع است؛ پس قیاس اقترانی شکل سوم است.
- (۳) حد وسط در هر دو مقدمه، در جایگاه محمول است؛ پس قیاس اقترانی شکل دوم است.
- (۴) حد وسط در مقدمه اول، محمول و در مقدمه دوم در جایگاه موضوع قرار دارد؛ پس قیاس اقترانی شکل اول است.

۷۸ ۳

نتیجه آن موجه باشد، معتبر نیست.
به عبارت دیگر، قیاسی با نتیجه موجه، می تواند شکل اول، سوم یا چهارم باشد.

بررسی سایر گزینه ها:

- (۱) اگر یکی از مقدمات این قیاس سالبه باشد، نتیجه هم سالبه می شود.
 - (۲) اگر علامت محمول مثبت باشد، یعنی آن قضیه سالبه است، پس نتیجه قیاس هم سالبه می شود.
 - (۴) یک قیاس با نتیجه موجه، ممکن است جزئی یا کلی باشد.
- وقتی علامت موضوع و محمول نتیجه یک قیاس اقترانی، منفی باشد، به شرط سوم نیازی نخواهیم داشت.

یادآوری:

قیاس اقترانی ۳ شرط برای معتبر بودن دارد:
شرط اول: هر دو مقدمه سالبه نباشد.
شرط دوم: علامت حد وسط حداقل در یکی از مقدمه ها مثبت باشد.
شرط سوم: هر کدام از موضوع و محمول نتیجه که علامت مثبت دارند، باید در مقدمات هم علامت مثبت داشته باشند.

بررسی گزینه ها:

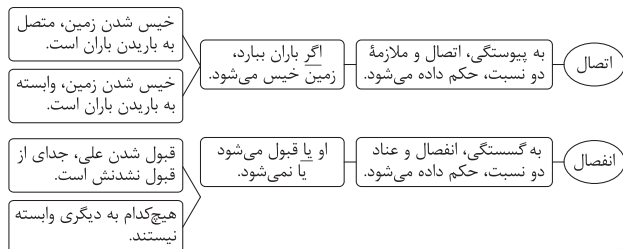
- (۱) علامت هیچ یک از موضوع و محمول نتیجه مثبت نیست؛ پس نباید شرط سوم اعتبار قیاس اقترانی را بررسی کرد.
- (۲ و ۳) علامت محمول نتیجه مثبت است، پس باید شرط سوم اعتبار قیاس اقترانی را بررسی کرد.
- (۴) علامت موضوع نتیجه مثبت است، پس باید شرط سوم اعتبار قیاس اقترانی را بررسی کرد.

۸۰ ۲

در قضایای شرطی متصل، مقدم، یعنی جمله ای که با معنای «اگر» شروع می شود، همواره مستلزم تالی و تالی تابع مقدم است.
مثلاً: اگر باران ببارد، زمین خیس می شود.
مقدم: اگر باران ببارد — مستلزم تالی است، یعنی لازم است که رخ دهد تا تالی هم رخ دهد.
تالی: زمین خیس می شود — تابع مقدم است، یعنی اگر باران ببارد، زمین خیس می شود و از او تبعیت می کند.

بررسی سایر گزینه ها:

- (۱) در قضایای شرطی متصل، ممکن است جای مقدم و تالی عوض شود مثلاً: «موفق می شوی، اگر درس بخوانی».
 - (۳) این عبارت برعکس ذکر شده است، یعنی جزء دوم (تالی) همواره تابع جزء اول (مقدم) است.
 - (۴) ذکر لفظ «اگر» یا «هرگاه» مهم نیست، بلکه معنای آن ها مهم است زیرا گاهی این الفاظ ذکر نمی شوند مثلاً: «توانا بود، هر که دانا بود».
- ۸۱ ۳ در قضایای شرطی، به اتصال یا انفصال حداقل دو نسبت حکم داده شده است.

بررسی گزینه ها:

- (۱) عبارت یک قضیه شرطی متصل است که با مقدم آغاز می شود. (اگر گربه محروم، پر داشت، تخم گنجشک را از زمین برمی داشت).
 - (۲) عبارت یک قضیه شرطی متصل است که با مقدم آغاز می شود. (اگر این شخص مسکین، قادر بشود، خیانت های بسیاری انجام می دهد).
 - (۳) عبارت حاوی دو قضیه شرطی متصل است. (مار اگر بگذارد، مهره را می توان برد — خار اگر بگذارد، غنچه را می توان چید).
 - (۴) عبارت یک قضیه شرطی متصل است که با مقدم آغاز می شود. (اگر خر، دو شاخ مانند گاو داشت، هیچ شکمی را باقی نمی گذاشت که به آن شاخ زده باشد).
- ۸۲ ۴ برای تشخیص انواع قضایای منفصل، به ترتیب، دو سؤال می پرسیم:

- ۱- بین دو جزء قضیه (هم) می گذاریم — معنا می دهد؟
 - ۲- بین دو جزء قضیه (نه) می گذاریم — معنا می دهد؟
- اگر پاسخ هر دو پرسش منفی شد — منفصل حقیقی
اگر پاسخ اولی منفی و پاسخ دومی مثبت شد — منفصل مانع الجمع
اگر پاسخ اولی مثبت و پاسخ دومی منفی شد — منفصل مانع الرفع

بررسی گزینه ها:

- (۱) جسم یا رسانا است یا غیرفلز.
میشه جسم، هم رسانا باشه هم غیرفلز؟ بله، مثل آب.
میشه جسم، نه رسانا باشه نه غیرفلز؟ خیر، تمام فلزات رسانا هستند.
- پاسخ اولی مثبت و پاسخ دومی منفی شد، پس منفصل مانع الرفع است.
- (۲) این میوه یا سیب است یا زردآلو.
میشه این میوه، هم سیب باشه هم زردآلو؟ خیر.
این میوه، نه سیب باشه، نه زردآلو؟ بله، مثلاً آلبالو باشد.
- پاسخ اولی منفی و پاسخ دومی مثبت شد، پس منفصل مانع الجمع است.
- (۳) یا ایران قهرمان می شود یا آمریکا.
میشه هم ایران قهرمان بشه، هم آمریکا؟ خیر.
میشه نه ایران قهرمان بشه، نه آمریکا؟ بله، مثلاً روسیه قهرمان بشود.
- پاسخ اولی منفی و پاسخ دومی مثبت شد، پس منفصل مانع الجمع است.
- (۴) قضیه یا حملی است یا شرطی.
میشه قضیه هم حملی باشه، هم شرطی؟ خیر.
میشه قضیه نه حملی باشه، نه شرطی؟ خیر.
- پاسخ هر دو پرسش منفی شد، پس منفصل حقیقی است.

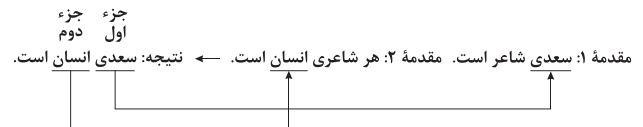

۸۳ ۳ قضیه منفصل مانعةالرفع، تنها قضیه‌ای است که می‌تواند هر دو طرف آن، صادق باشد. پس باید به دنبال گزینه‌ای گشت که بتوان هر دو طرف آن را با هم تصور کرد.

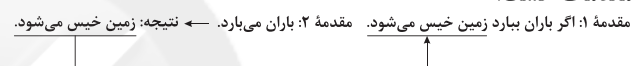
بررسی گزینه‌ها:

- (۱) ممکن نیست یک مایع، همزمان آب و بنزین باشد.
- (۲) ممکن نیست یک حیوان، همزمان پلنگ و یوزپلنگ باشد.
- (۳) ممکن است یک خبر، هم در دنیا باشد، هم در آخرت. پس دو طرف آن صادق هستند.
- (۴) ممکن نیست یک عدد، همزمان زوج و فرد باشد.

۸۴ ۲ اجزای نتیجه در قیاس اقترانی مستقیماً درون هر دو مقدمه هست!

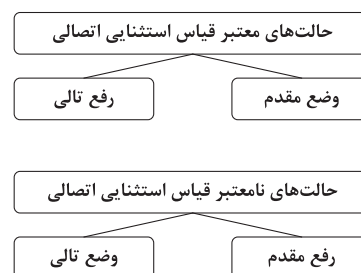
عین نتیجه یا نقیض نتیجه در قیاس استثنایی فقط درون یکی از مقدمات هست!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) اولاً، براساس پاورقی صفحه ۷۲، اجزای مقدمات قیاس اقترانی نیز می‌توانند قضیه شرطی باشند، اما در کتاب بررسی نمی‌شوند. ثانیاً، این‌طور نیست که هر دو مقدمه قیاس استثنایی، قضیه شرطی باشند بلکه یکی از مقدمات قیاس استثنایی، قضیه‌ای شرطی است.
- (۳) نتیجه همه قیاس‌ها (اقترانی و استثنایی) همواره قطعی و ضروری است و اصلاً همین مورد، آن‌ها را از استقرای تعمیمی و تمثیلی و استنتاج بهترین تبیین جدا کرده است.
- (۴) این‌طور نیست که قیاس استثنایی همواره معتبر باشد بلکه اعتبار این قیاس نیز دارای شرایطی است.

۸۵ ۱

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) وضع مقدم و معتبر است.
- (۲) وضع تالی و نامعتبر است.
- (۳) رفع مقدم و نامعتبر است.
- (۴) رفع مقدم و نامعتبر است.